

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan metsänkäsittelyalueen linnuston arvioiminen säädettäisiin maanomistajan tai hakkuuoikeuden haltijan vastuulle. Arviointi voitaisiin sisällyttää nykyisiin puunkorjuun suunnittelun ja toteutuksen työvaiheisiin. Linnuston huomioiminen perustuisi olemassa olevan tiedon perusteella tehtävään arviointiin sekä hakkuita suunniteltaessa tai tehdessä havaittujen pesien huomioimiseen.

Esityksen mukaan arviointi metsänkäsittelyalueen linnustosta tehtäisiin luonnonsuojelun tietojärjestelmissä olevaan tietoon perustuen. Nykyisten tietojärjestelmien sisältö on riittämätön pesimälinnuston luotettavan arvioinnin tekemiseen. Järjestelmää voidaan nykyisellään käyttää luotettavasti ainoastaan suurten petolintujen pesäpuita koskevien tilanteen arvioinnissa tai tunnistamisessa. Tätä ei voida pitää riittävänä. Ekologisesta näkökulmasta sen varmistaminen, ettei alueella ole meneillään olevaa pesintää hakkuuajankohtana, on huomattavan työlästä eikä sen vaatima tarkkuustaso käy ilmi esityksestä. Linnustoarvioinnin toteutustavoista ja sisällöstä tulisi säätää täsmällisemmin. Selvitykset tulee dokumentoida ja säilyttää koko metsänkäyttöilmoituksen voimassaoloajan.

Esityksen mukaan puunkorjuu on kiellettyä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1.5.–31.7. välisenä aikana ja muualla Suomessa 15.4.–15.7. välisenä aikana. Rajoitusajankoja ei ole perusteltu esityksessä riittävästi tieteelliseen tutkimustietoon perustuen eikä esitetty ajallinen rajausta yksinään turvaa lintujen pesintää. Esitystä tulisi muuttaa siten, että puunkorjuu on kiellettyä rehevissä (poistetaan sana ”lehtipuuvaltaisissa”) metsissä, korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1.5.–31.7. välisenä aikana ja muualla Suomessa 15.4.–15.7. välisenä aikana. Esitykseen sisältyvä rehevien lehtipuuvaltaiten metsien sekä korpien hakkuukiello yleisenä lintujen pesintäaikana koskisi vain hyvin pientä osaa metsäpinta-alasta (noin 1 prosenttia aikaisemmasta vuotuisesta hakkuupinta-alasta), joten sen merkitys lintujen pesintöjen suojaamisessa olisi vähäinen.

Esityksessä rantametsäksi määritelty alue on määritelty liian suppeaksi, perustuu maantieteelliseen sijaintiin eikä se huomioi alueella esiintyviä rantaluototyyppejä. Esityksen perusteluissa esitetty määritelmää mukaista rajoitetta ei voida pitää riittävänä rantaluontotyyppejä käyttävien lintujen pesinnän turvaamiseksi.

Muilla kuin edellä mainituilla alueilla linnuston huomiointi perustuisi olemassa olevan tiedon perusteella tehtävään arviointiin sekä siihen, että hakkuista suunnitelmassa tai tehdessä havaittavia pesiä ei saisi hävittää. Ehdotuksessa esitettyjä toimia noudattamalla pesimätilanne ei tule huomioiduksi ja pesiä ja munia tulee pykälän mukaisesti toimittuna tuhoutumaan. Tältä osin ehdotetut säädösmuutokset eivät vastaa unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua, jonka mukaan toiminta on tahallista, jos se sisältää hyväksynnän tappamisen, tuhoamisen ja vahingoittamisen mahdollisuudesta.

Metsälain 10 c §:n 1 momentin sanamuodon perusteella jää epäselväksi, onko metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien muiden toimenpiteiden toteuttajalle haluttu säätää samanlaiset velvoitteet kuin puunkorjuun osalta metsänhakkaajalle. Yhdenmukainen sanamuoto olisi sääntelyn selkeyden ja toimijoiden yhdenmukaisuuden edistämiseksi kannatettavampaa. Esityksen perusteluissa voisi silti tuoda esiin, että riski kiellettyjen vaikutusten syntymisestä on suurempi metsänhakkuun yhteydessä ja tämän riskin ehkäisemisestä erilaisten metsätaloustoimenpiteiden kohdalla on tarkoitus antaa yksityiskohtaista ohjeistusta eri toimijoille.

Metsälain 10 c §:n mukaisten velvoitteiden tulee olla määritelty sellaiseksi, että niiden avulla voidaan varmistua siitä, ettei metsän käyttämisestä aiheudu LSL 70 §:ssä kiellettyjä vaikutuksia.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

Velvollisuus ilmoittaa pesintäaikaan tehtävästä hakkuusta metsänkäyttöilmoituksessa on tarpeellinen lisäys. Metsänkäyttö ilmoitusmenettelyä voisi samassa yhteydessä kehittää myös siten, että pesimäkauden lisäksi niissä ilmoitettaisiin hakkuun todellinen toteuttamisajankohta, jollakin tarkkuudella. Tarkempi tieto tukisi ekologisten vaikutusten arviointia ja auttaisi varmistamaan toiminnan lainmukaisuuden luonnonsuojelulain näkökulmasta.

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

-

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

Esityksessä tulisi selkeämmin kuvata metsäkeskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston vastuut ja toimivalta. Esitys kaventaa luonnonsuojelulain valvontaviranomaisen itsenäistä toimivaltaa arvioida metsätaloustoimenpiteiden yhteydessä ilmenevien luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisia tilanteita.

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Säännöksen soveltamisalaa laajennettaisiin toisessa momentissa siten, että yleispoikkeusta sovellettaisiin aiemmasta poiketen rajoitetusti myös lintulajeihin. Yleispoikkeuksen soveltumisen edellytyksenä olisikin, että häiritsemisestä ei aiheutuisi haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle. Muutos ei ole EU:n tuomioistuimen mukainen, koska hallituksen esityksen perusteella yleispoikkeusta sovellettaisiin vain sellaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena ei ole häiritä, mutta josta häirintää kuitenkin aiheutuu. Pykälä suhtautuisi siis eri tavalla tavoitteelliseen ja muuhun häiriön aiheuttamiseen, vaikka Voore Mets, C-784/23 -ratkaisussa ja aikaisemmassa EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä toiminnan kiellettyyttä olisi arvioitava toiminnan vaikutuksen eikä toimijan motiivin perusteella.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Hallituksen esityksen mukaan velvollisuus ilmoittaa metsänkäyttöilmoituksen ajankohta voisi koskea uusien ilmoitusten lisäksi myös osaa jo aikaisemmin toimitettuja metsänkäyttöilmoituksia. Mikäli nämä jo kertaalleen käsitellyt ilmoitukset tulisivat uudelleen Lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi, voi tästä aiheutua Lupa- ja valvontavirastolle merkittävä hallinnollinen taakka.

Hallituksen esityksessä esitetyt ennalta varautumisen toimet ovat osittain epäselviä eivätkä kaikilta osin vastaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, minkä vuoksi on todennäköistä, että Lupa- ja valvontavirastolle tullaan tekemään luonnonsuojelulain (9/2023) 126 §:n mukaisia vireillepanoja hakkuutoimintaan liittyen. Tämä tulee lisäämään Lupa- ja valvontaviraston työmäärää luonnonsuojelulain valvomisessa.

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Hallituksen esityksessä (s. 11) viitataan luonnonsuojelulaista (9/2023) annettuun hallituksen esitykseen (HE 76/2022) ja siinä esitettyyn tahallisen häirinnän määrittelyihin. Kyseisiä kannanottoja pidetään nyt lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä metsätalouden harjoittamisen kannalta keskeisenä. Hallituksen esityksessä (HE 76/2022) esitetyt tulkinnat häirinnän tahallisuudessa ovat kuitenkin ristiriidassa EU:n tuomioistuimen ratkaisun (Voore Mets, C-784/23) kanssa. Hallituksen esitys tulee korjata tältä osin. Kansallisen oikeuskäytännön kappaleessa viitataan ainoastaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun (KHO:2015:124). Korkein hallinto-oikeus on myöhemmin antamissaan ratkaisuissaan todennut, ettei yleispoikkeusta sovelleta lintuihin (mm. KHO:2022:37), mikä tulisi täsmentää hallituksen esitykseen, jos kansallista oikeuskäytäntöä esityksessä käsitellään.

Esityksen (s.17/Taulukko 1) tulee täydentää, koska sieltä puuttuu Töyhtötiainen VU

Kartano Jonna
Lupa- ja valvontavirasto